

Teza: zaniechanie doskonalenia zawodowego a wymiar kary dyscyplinarnej.

Nie wypełnienie obowiązku doskonalenia zawodowego, jeżeli obwinionej uniemożliwił to wiek (jest emerytką) jak i stan zdrowia (zaburzenia równowagi) oraz fakt długoletniego leczenia onkologicznego i neurologicznego, uzasadnia wymierzenie najłagodniejszej kary dyscyplinarnej – kary upomnienia.

Sygn. akt WO-69/19

ORZECZENIE

z dnia 10 lipca 2019 r.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie

w składzie:

Przewodniczący: SWSD Dariusz Chmielewski

Sędziowie: SWSD Iwona Zielezińska, SWSD Karol Korczyński /sprawozdawca/

Protokolant: Aneta Stefańska

przy udziale Zastępcy Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego radcy prawnego Wacława Góreckiego po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 10 lipca 2019 r. sprawy radcy prawnego D. W.

obwinionej o to, że w okresie od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2017 r. jako radca prawny wpisany na listę radców prawnych prowadzoną przez OIRP w Poznaniu w sposób zawiniony uchybiła ślubowaniu radcowskiemu oraz zasadom etyki zawodowej w ten sposób, że nie wypełniła obowiązku doskonalenia zawodowego wynikającego z Kodeksu Etyki Radcy Prawnego i z Regulaminu zasad wypełniania obowiązku doskonalenia zawodowego przez radców prawnych i zadań organów samorządu służących zapewnieniu przestrzegania tego obowiązku, tj. nie wzięła udziału w okresie szkoleniowym 2015 - 2017 w żadnym szkoleniu, nie uzyskała żadnych punktów z tytułu odbytych szkoleń,

tj. popełnienia przewinienia dyscyplinarnego określonego w art.64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 6 i art. 14 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego i § 7 ust. 1 Uchwały nr 103/IX/2015 KRRP z dnia 11 grudnia 2015 r. w sprawie Regulaminu zasad wypełniania obowiązku doskonalenia zawodowego przez radców prawnych i zadań organów samorządu służących zapewnieniu przestrzegania tego obowiązku w sposób zawiniony nienależycie wykonywał czynności zawodowe i uchybił ślubowaniu radcowskiemu oraz zasadom kodeksu etyki zawodowej

na skutek odwołania obwinionej od orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w Poznaniu z dnia 06 marca 2019 r. w sprawie o sygn. akt: OSD 29/19

orzeka:

I.

zmienia zaskarżone orzeczenie w punkcie I w ten sposób, że wymierza obwinionemu radcy prawnemu D. W. na podst. art. 65 ust. 1 pkt 1 ustawy o radcach prawnych karę upomnienia;

II.

zmienia zaskarżone orzeczenie w punkcie II , w ten sposób, że obciąża ukaraną radcę prawną zryczałtowanymi kosztami postępowania dyscyplinarnego przed Okręgowym Sądem Dyscyplinarnym Okręgowej Izby Radców Prawnych w Poznaniu prowadzonego w sprawie o sygn. akt D-29/19, w kwocie 1000,00 zł

III.

na podstawie art. 624 k.p.k. w zw. z art. 74 ustawy o radcach prawnych zwalnia Obwinioną radcę prawną D. W. od ponoszenia kosztów postępowania przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym w kwocie 1.250,00 zł (słownie złotych: jeden tysiąc dwieście pięćdziesiąt) obciąża tymi kosztami Krajową Izbę Radców Prawnych w Warszawie.

UZASADNIENIE

Radca prawny D. W. została obwiniona o to, że :

w okresie od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2017 roku jako radca prawny wpisany na listę radców prawnych prowadzoną przez OIRP w Poznaniu w sposób zawiniony uchybiła ślubowaniu i zasadom kodeksu etyki zawodowej w ten sposób, że nie wypełniła obowiązku doskonalenia zawodowego wynikającego z Kodeksu Etyki Radcy Prawnego i z Regulaminu zasad wypełniania obowiązku doskonalenia zawodowego przez radców prawnych i zadań organów samorządu służących zapewnieniu przestrzegania tego obowiązku - tj. nie wzięła udziału w okresie szkoleniowym 2015-2017 w żadnym szkoleniu, nie uzyskała żadnych punktów z tytułu odbytych szkoleń tj. o popełnienie przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych w zw. z art. 6, art.14 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego i § 7 ust. 1 Uchwały nr 103/1X72015 KRRP z dnia 11 grudnia 2015 r. w sprawie Regulaminu zasad wypełniania obowiązku doskonalenia zawodowego przez radców prawnych i zadań organów samorządu służących zapewnieniu przestrzegania tego obowiązku w sposób zawiniony nienależycie wykonywał czynności zawodowe i uchybił ślubowaniu radcowskiemu oraz zasadom kodeksu etyki zawodowej.

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych w Poznaniu orzeczeniem z dnia 06 marca 2019r. w Poznaniu sygn. akt: OSD 29/19 obwinioną radcę prawną D. W.:

1. uznał za winną popełnienia zarzucanego jej przewinienia dyscyplinarnego polegającego na tym, że w okresie od 1 sierpnia 2015 r. do 31 grudnia 2017 roku jako radca prawny wpisany na listę radców prawnych prowadzoną przez OIRP w Poznaniu w sposób zawiniony uchybiła ślubowaniu radcowskiemu oraz zasadom kodeksu etyki zawodowej w ten sposób, że nie wypełniła obowiązku doskonalenia zawodowego wynikającego z Kodeksu Etyki Radcy Prawnego i z Regulaminu zasad wypełniania obowiązku doskonalenia zawodowego przez radców prawnych i zadań organów samorządu służących zapewnieniu przestrzegania tego obowiązku - tj. nie wzięła udziału w okresie szkoleniowym 2015-2017 w żadnym szkoleniu, nie uzyskała żadnych punktów z tytułu odbytych szkoleń tj. popełnienia przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych w zw. z art. 6, art. 14 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego i § 7 ust. 1 Uchwały nr 103/ (...) z dnia 11 grudnia 2015 r. w sprawie Regulaminu zasad wypełniania obowiązku doskonalenia zawodowego przez radców prawnych i zadań organów samorządu służących zapewnieniu przestrzegania tego obowiązku w sposób zawiniony nienależycie wykonywał czynności zawodowe i uchybił ślubowaniu radcowskiemu oraz zasadom kodeksu etyki zawodowej i wymierzył jej za ten czyn karę nagany,

2. zasądził od obwinionej radcy prawnej D. W. koszty postępowania w kwocie 2.000,00 zł (słownie: dwa tysiące złotych 00/100) na rzecz Okręgowej Izby Radców Prawnych w Poznaniu.

Od niniejszego orzeczenia obwiniona wniosła odwołanie do Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie zaskarżając je co do wymierzonej kary jak i co do zasądzonych kosztów i wniosła o zamianę kary z nagany na upomnienie oraz o zwolnienie z kosztów postępowania dyscyplinarnego. Uzasadniając podniosła, że nie uczestniczyła w szkoleniach organizowanych przez Okręgową Izbę Radców Prawnych z powodów opisanych w piśmie z dnia 15.11.2018r., w którym w sposób wyczerpujący wyjaśniła przyczyny oraz swoją sytuację zdrowotną, materialną i zawodową. Podała, że ma 66 lat a z powodu zachorowania na chorobę nowotworową, po zakończeniu chemioterapii przeszła na emeryturę. Jednak aby polepszyć swą sytuację materialną podjęła pracę na podstawie umowy zlecenia w Ośrodku Pomocy Społecznej w Obornikach gdyż jedynym dochodem stała się emerytura. Wskazała, że jej wynagrodzenie netto nie przekracza 2.000 zł a musi ponosić koszty dojazdu 25 km w 1 stronę. Z uwagi na problemy zdrowotne (zaburzenia równowagi) była ostatnio 2 krotnie hospitalizowana (w kwietniu 2017r. i sierpniu

2018r.). Zmuszona jest codziennie zażywać leki, jest pod stałą opieką poradni onkologicznej Wielkopolskiego Centrum Onkologii i poradni neurologicznej. Posiada dokumentację medyczną, która to potwierdza. Regularnie opłaca składki radcowskie. Obwiniona wniosła o zamianę kary nagany na upomnienie i zwolnienie z kosztów postępowania dyscyplinarnego. Nadmieniła, że zasądzona kwota 2.000 zł tytułem kosztów postępowania dyscyplinarnego jest niewspółmierna do jej sytuacji materialnej.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny rozstrzygając sprawę zważył co następuje:

W pierwszej kolejności Wyższy Sąd Dyscyplinarny w pełni podtrzymuje ustalenia faktyczne poczynione przez Okręgowy Sąd Dyscyplinarny w Poznaniu.

Podstawą odpowiedzialności dyscyplinarnej radcy prawnego są przepisy ustawy o radcach prawnych stosowane w związku z przepisami Kodeksu Etyki Radcy Prawnego. Zgodnie z art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych, radca prawny podlega odpowiedzialności dyscyplinarnej za postępowanie sprzeczne z prawem, zasadami etyki lub godnością zawodu bądź za naruszenie swoich obowiązków zawodowych. Na podstawie art. 741 pkt 1 i pkt 2 ustawy o radcach prawnych w sprawach nieuregulowanych do postępowania dyscyplinarnego stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego oraz rozdziałów I-III Kodeksu karnego. W myśl art. 437 § 1 k.p.k. po rozpoznaniu środka odwoławczego sąd orzeka o utrzymaniu w mocy, zmianie lub uchyleniu zaskarżonego orzeczenia w całości lub w części. Zgodnie z art. 437 § 2 k.p.k. sąd odwoławczy zmienia zaskarżone orzeczenie, orzekając odmiennie co do istoty, lub uchyla je i umarza postępowanie; w innych wypadkach uchyla orzeczenie i przekazuje sprawę sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Na podstawie art. 438 pkt 2 k.p.k. orzeczenie ulega uchyleniu lub zmianie w razie stwierdzenia obrazy przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia. Jest to tzw. względna przyczyna odwoławcza.

Na podstawie art. 438 pkt 4 k.p.k. orzeczenie ulega uchyleniu lub zmianie w razie stwierdzenia rażącej niewspółmierności kary. Taki też zarzut zaskarżonemu orzeczeniu postawił obrońca obwinionej. Jest to tzw. względna przyczyna odwoławcza.

Odwołanie obwinionej jest zasadne i doprowadziło do zmiany orzeczenia Sądu dyscyplinarnego I instancji w zakresie kary jak i kosztów postępowania.

Ustawową podstawą odpowiedzialności dyscyplinarnej radcy prawnego, określającą zachowania radców prawnych i aplikantów radcowskich uznawanych za delikty dyscyplinarne, jest przepis art. 64 ustawy o radcach prawnych. Przepis ten przewiduje, że radcowie prawni i aplikanci radcowscy podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej za postępowanie sprzeczne z prawem, zasadami etyki lub godnością zawodu bądź za naruszenie swych obowiązków zawodowych. Ugruntowane orzecznictwo dyscyplinarne w sposób jednolity przyjmuje, że podstawy wymienione w art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych mają charakter blankietowy, a więc samodzielnie nie pozwalają na ustalenie, czy określone zachowanie wypełnia ustawowe znamiona przewinienia dyscyplinarnego. Zatem dla przyjęcia odpowiedzialności dyscyplinarnej konieczne jest nie tylko określenie, w której z wymienionych postaci sąd dyscyplinarny upatruje podstawy odpowiedzialności obwinionego, lecz także wskazanie normy konkretyzującej (por. wyr. SN z 29.10.2009 r., SDI 22/09, Legalis; wyr. SN z 6.11.2014 r., SDI 32/14, Legalis). Ujednolicone jest już stanowisko SN, wyrażane w orzeczeniach dyscyplinarnych dotyczących samorządu radców prawnych i innych zawodów zaufania publicznego, że materialnoprawna podstawa przypisania odpowiedzialności dyscyplinarnej za popełnienie czynu sprzecznego z zasadami etyki radcy prawnego, tak jak każdej odpowiedzialności represyjnej, musi mieć oparcie w przepisie rangi ustawowej, czyli w art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych, a jedynie ewentualnie uzupełniona o przepisy podstawowe albo zawarte w uchwałach organów korporacyjnych (zob. wyr. SN z 15.7.2010 r., SDI 12/10, Legalis; post. SN z 10.5.2012 r., SDI 7/12, Legalis; wyr. SN z 29.10.2009 r., SDI 22/09, Legalis). Przepisy ustawy o radcach prawnych, nie zawierają ani definicji, ani zamkniętego katalogu przewinień dyscyplinarnych radcy prawnego i aplikanta radcowskiego, ani też znamion tych przewinień. Przypisanie bezprawności działaniu członka samorządu radców prawnych następuje zatem na podstawie przepisu ustawy o radcach prawnych, w powiązaniu z innymi przepisami prawa powszechnie obowiązującego lub przepisami wewnątrzsamorządowymi,

uchwalonymi na podstawie delegacji ustawowej. Jak wyżej wspomniano materialnoprawna podstawa przypisania odpowiedzialności dyscyplinarnej za popełnienie czynu sprzecznego z zasadami etyki radcy prawnego, tak jak każdej odpowiedzialności represyjnej, musi mieć oparcie w przepisie rangi ustawowej, czyli w art. 64 ust. 1 pkt 2 u.r. pr. a uzupełniająco w przepisach zawartych w Kodeksie Etyki Radcy Prawnego. Aby jednak stosowny przepis Kodeksu Etyki Radcy Prawnego mógł stać się częścią podstawy prawnej odpowiedzialności dyscyplinarnej radcy prawnego, nie może budzić wątpliwości, że Krajowy Zjazd Radców prawnych w ramach ustawowej kompetencji i upoważnienia skonkretyzował daną zasadę etyki zawodowej zawodu radcy prawnego. Zgodnie z art. 61 ust. 2 KERP, radca prawny obowiązany jest stosować się do uchwał organów samorządu radców prawnych. Postanowienia uchwał organów samorządu, w tym Kodeks Etyki Radcy Prawnego, mają zatem charakter przepisów prawa, tzn. norm postępowania, do których ich adresat winien się stosować. Są to normy o charakterze publicznoprawnym i administracyjnym, gdyż wydawane są przez upoważnione ustawowo organy, które w tym zakresie korzystają z przymiotu organów władzy publicznej, a za ich naruszenia grożą sankcje dyscyplinarne. Krajowa Rada Radców Prawnych 11.12.2015 r. podjęła uchwałę Nr 103/B/IX/2015 w sprawie Regulaminu zasad wypełniania obowiązku doskonalenia zawodowego przez radców prawnych i zadań organów samorządu służących zapewnienia przestrzegania tego obowiązku. Uchwała ta obowiązuje od 01 stycznia 2016r. W uchwale określono szczegółowo sposoby realizacji przez radcę prawnego obowiązku szkoleniowego. Wypełnianie obowiązku doskonalenia zawodowego realizowane jest w trzyletnich cyklach szkoleniowych. W celu wypełnienia tego obowiązku radca prawny obowiązany jest uzyskać co najmniej 40 punktów szkoleniowych w każdym cyklu szkoleniowym, w tym co najmniej 20 punktów za udział w formach doskonalenia zawodowego organizowanych przez samorząd radców prawnych. Doskonalenie zawodowe realizowane może być w formach: szkoleń jednodniowych lub wielodniowych, szkoleń e- learningowych, zajęć warsztatowych, studiów doktoranckich i podyplomowych, publikacji lub konferencji i seminariów. Z obowiązku doskonalenia zawodowego zwolnieni są radcowie prawni niewykonyjący zawodu, będący emerytami, rencistami lub pobierającymi świadczenia przedemerytalne. Nieuzyskanie minimalnej wymaganej liczby punktów w cyklu szkoleniowym jest równoznaczne z niewypełnieniem obowiązku doskonalenia zawodowego i może spowodować odpowiedzialność dyscyplinarną radcy prawnego - na podstawie art. 64 ust. 1 u.r.pr. W treści powołanej ustawy o r. pr. zakazy i nakazy (dookreślone w Kodeksie Etyki), ustanowione są w interesie prawidłowego funkcjonowania instytucji radcy prawnego jako wolnego zawodu zaufania publicznego. Radca prawny czynnie wykonujący zawód ma m.in. obowiązek doskonalenia się i kształcenia ustawicznego określonego w art. 14 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego (dalej "KERP"). Przepis ten reguluje obowiązek rozwoju zawodowego i kształcenie ustawicznego radców prawnych. Zgodnie z treścią tego normatywnego obowiązku - radca prawny ma obowiązek dbać o rozwój zawodowy poprzez kształcenie ustawiczne oraz obowiązany jest brać udział w szkoleniach zawodowych na zasadach określonych przez właściwy organ samorządu. Nie ulega zatem wątpliwości, że każdy radca prawny ma obowiązek ustawicznego samokształcenia się, powinien posiadać dogłębną wiedzę, umożliwiającą prawidłowe świadczenie na rzecz klienta pomocy prawnej. Aby wykonywać czynności zawodowe w interesie klienta i z należytą starannością na profesjonalnym poziomie radca prawny musi mieć wiedzę w zakresie aktualnego brzmienia przepisów prawnych, stanowisk doktryny w zakresie rozwiązywanych problemów oraz znajomości aktualnego orzecznictwa sądowego. W orzeczeniu z 23.4.2014 r. (WO 107/13, niepubl.) Wyższy Sąd Dyscyplinarny stwierdził, że radca prawny jest zobligowany do ustawicznego kształcenia, a szkolenia są istotnym elementem wykonywania zawodu radcy prawnego. Poza samokształceniem radca prawny zobowiązany jest brać udział w szkoleniach zawodowych na zasadach określonych przez właściwy organ samorządu. Z kolei organy samorządu radców prawnych zobowiązane są pomagać radcom prawnym w realizowaniu obowiązku szkoleniowego, przy czym czynny zawodowo radca prawny jest zobowiązany do brania udziału w szkoleniach zawodowych - na zasadach ustalonych przez samorząd. Jak stanowi treść art. 52 ust. 3 pkt 2 u.r.pr. - do zakresu działania rady okręgowej izby radców prawnych należy między innymi podejmowanie czynności w zakresie doskonalenia zawodowego radców prawnych. Natomiast do zakresu działania Krajowej Rady Radców Prawnych należy między innymi: 1) koordynowanie doskonalenia zawodowego radców prawnych (art. 60 pkt 7 u.r.pr. oraz 2) uchwalanie regulaminów dotyczących dopełnienia obowiązku zawodowego radców prawnych w zakresie doskonalenia zawodowego i uprawnień (art. 60 pkt 8 lit, h u.r.pr. Nie ulega zatem wątpliwości, że OSD słusznie podkreślił, że organy samorządu radców prawnych ponoszą określone nakłady z tytułu organizowania szkoleń.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy przewinienia dyscyplinarnego odnoszącego się do wykonywania zawodu radcy prawnego przez obwinioną, która jako emerytka wykonując czynnie ten zawód w formie zlecenia na rzecz MGOPS w Obornikach i nie zrealizowała obowiązku doskonalenia zawodowego, nie uzyskując wymaganej ilości punktów szkoleniowych Wyższy Sąd Dyscyplinarny w Warszawie podnosi co następuje: - obwiniona radca prawny D. W. dopuściła się zaniechania obowiązku doskonalenia zawodowego. Wprawdzie emeryci są zwolnieni z tego obowiązku ale podejmując się świadczenia usług prawnych na rzecz MGOPS w formie zlecenia przepisu tego nie można odnieść do obwinionej. Zwolnienie to bowiem dotyczy radców -emerytów nie wykonujących zawodu, zatem naruszenie tego obowiązku z art 14 KERP jest bezsporne. Zresztą sama obwiniona przyznała się do nie brania udziału w szkoleniach. Wyjaśniła, że uniemożliwiał jej to wiek (jest emerytką) jak i stan zdrowia (zaburzenia równowagi) oraz fakt długoletniego leczenia onkologicznego i neurologicznego. Obwiniona oświadczyła, że opłaca składki członkowskie i nie ma z tego tytułu żadnych zaległości. Odwołanie złożyła co do wymiaru (rodzaju) kary i zaskarżyła obowiązek zapłaty kosztów postępowania dyscyplinarnego jako niewspółmiernych do jej sytuacji materialnej z uwagi na ich wysokość. Dlatego oprócz zmiany kary nagany na karę upomnienia wniosła o zwolnienie z kosztów postępowania.

W orzecznictwie dyscyplinarnym stosuje się odpowiednio w sprawach dyscyplinarnych podstawowe instytucje prawa karnego odnośnie zasad odpowiedzialności dyscyplinarnej jako odpowiedzialności typu represyjnego (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 2009 r., SNO 42/09, OSNKW 2010, Nr 5, poz. 44, czy z dnia 5 października 2010 r. SNO 42/10, OSNwSD 2010, poz. 8), Ważną cechą odpowiedzialności dyscyplinarnej jest to, że - co do zasady - brak jest tutaj ustawowego przyporządkowania poszczególnych kar do określonych deliktów dyscyplinarnych. Daje to organom dyscyplinarnym możliwość wzięcia pod uwagę wszelkich okoliczności dotyczących zarówno samego czynu i sprawcy, jak i ich społecznego kontekstu w celu zapewnienia adekwatności kary do czynu. Rodzaj kary powinien więc zależeć od rodzaju naruszenia i jego wagi, stopnia szkodliwości społecznej czynu, stopnia zawinienia sprawcy oraz okoliczności łagodzących albo obciążających (zob. T. Jaroszyński, Komentarz do art. 1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, w: T. Jaroszyński, A. Sękowska, P. Skuczyński, Kodeks Etyki Radcy Prawnego. Komentarz, Warszawa 2016, s. 34). kwestii szkodliwości społecznej i jej znikomości przewinienia dyscyplinarnego. Zważyć trzeba z pewną dozą krytycyzmu że OSD w Poznaniu dokonując oceny deliktu dyscyplinarnego zarzuconego obwinionej w zasadzie nie uzasadnił czym kierował się wymierzając karę nagany (drugą w kolejności) przy braku danych o uprzedniej karalności obwinionej, jakie cele prewencji szczególnej i ogólnej mu przyświecały a także nie wyspecyfikował w uzasadnieniu co się składa na wysokość zasądzonych kosztów postępowania (pomimo ich ryczałtowego charakteru). Jakkolwiek ustawa o radcach prawnych nie daje dyrektyw co do wymiaru kary dyscyplinarnej, to jednak trzeba przyjąć, że sąd dyscyplinarny zobowiązany jest wymierzać karę według swojego uznania, w granicach przewidzianych przez ustawę (z odpowiednim jednak zastosowaniem k.p.k), bacząc, by jej dolegliwość nie przekraczała stopnia winy, uwzględniając stopień społecznej szkodliwości czynu oraz biorąc pod uwagę cele zapobiegawcze i wychowawcze, które ma osiągnąć w stosunku do radcy prawnego. Sąd dyscyplinarny wymierzając karę winien uwzględnić w szczególności motywację i sposób zachowania się radcy prawnego, rodzaj i stopień naruszenia ciążyących na nim obowiązków, rodzaj i rozmiar ujemnych następstw przewinienia dyscyplinarnego, właściwości i warunki osobiste radcy prawnego, jego sposób postępowania przed popełnieniem przewinienia i zachowanie się po jego popełnieniu, a zwłaszcza staranie o naprawienie szkody.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny w Warszawie wydając orzeczenie reformatoryjne uznał za zasadne zmienić karę nagany na karę upomnienia. Przy ocenie rodzaju deliktu dyscyplinarnego sąd odwoławczy poddał badaniu kwestię zawinienia obwinionej, którą należało zbadać analogicznie do przepisów prawa karnego. Kolejnym, niezwykle istotnym elementem kwalifikującym zachowanie jako delikt dyscyplinarny, do którego nie odnosi się wprost ustawa o r. pr. jest odpowiednik stopnia „społecznej szkodliwości czynu zabronionego”. Nie może on być jednak utożsamiany ze „społeczną szkodliwością” w rozumieniu prawa karnego. Pomocny przy jego zdefiniowaniu pogląd SN, wyrażony na gruncie postępowania dyscyplinarnego sędziów, dotyczący tzw. „szkodliwości korporacyjnej (wyr. SN z 20.7.2011 r., SNO 31/11, Legalis). Rozmiar tej szkodliwości kształtują także czynniki podmiotowe dotyczące obwinionego, rozmiar szkody, sposób i okoliczności popełnienia czynu oraz rodzaj i znaczenie naruszonych reguł”. Stosując te dyrektywy przy wymiarze kary WSD uwzględnił w szczególności motywację i sposób zachowania się radcy prawnego, rodzaj i stopień naruszenia ciążyących na nim obowiązków (szkolenie a nie wyrządzenie szkody wizerunkowej na

zewnątrz czy pokrzywdzenia klienta), rodzaj i rozmiar ujemnych następstw przewinienia dyscyplinarnego (oceniony jako znikomy), właściwości i warunki osobiste radcy prawnego w wieku emerytalnym, jego sposób postępowania przed popełnieniem przewinienia i zachowanie się po jego popełnieniu a także jej właściwy stosunek do organów samorządu radcowskiego (bieżące opłacanie składek). Obwiniona przyznała się do winy, rozumiejąc naganność zachowania wyjaśniła okoliczności leżące u podstaw tego zaniechania. Z akt sprawy nie wynika też, aby obwiniona była wcześniej karana dyscyplinarnie. Stopień społecznej szkodliwości przewinienia nie jest znaczny a wręcz w jej indywidualnej sytuacji zdrowotnej nawet znikomy. Skutki deliktu ograniczają się jedynie do faktu nie brania udziału w szkoleniach (na zewnątrz to zaniechanie nie wywołuje szkody ani negatywnych skutków ani wizerunkowych ani krzywdzących w wymiarze finansowym). Dotychczasowy długoletni przebieg pracy zawodowej i brak karalności także stanowiły w stosunku do niej przesłanki łagodzące. Także i posiadany przez obwinioną status emerytki oraz wyjątkowy, dorywczy charakter zlecenia w zestawieniu z obowiązkiem doskonalenia zawodowego miał wpływ na ocenę ciężkości popełnionego deliktu dyscyplinarnego.

Wymierzenie kary nagany, (czyli kary będącej odpowiednikiem poprzednio funkcjonującej w ustawie kary nagany z ostrzeżeniem,) jawi się w tym kontekście za nieadekwatnie surowe do stopnia przewinienia. W tych okolicznościach wymierzenie obwinionej kary upomnienia, w ocenie WSD winno spełnić cel postępowania dyscyplinarnego i wyczerpać dyrektywy wymiaru kary w szczególności w zakresie prewencji szczególnej.

Odnosząc się do wniosku obwinionej o zwolnienie z kosztów postępowania dyscyplinarnego : Z przepisów wynika jasno art.70⁶ ustawy o radcach prawnych że zasadą jest, iż koszty postępowania w razie ukarania ponosi obwiniony. W niniejszej sprawie zostało wszczęte postępowanie dyscyplinarne i Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego po przeprowadzeniu postępowania skierował wniosek do sądu dyscyplinarnego o wydanie orzeczenia. Okręgowy Sąd Dyscyplinarny wydał orzeczenie i ukarał obwinioną karą nagany. Jest oczywistym, iż spełnione są przesłanki aby na podstawie art. 70⁶ ustawy o radcach prawnych obwiniony poniósł koszty postępowania, dlatego też w punkcie drugim orzeczenia koszty zostały zasądzone jednak w zmniejszonym zakresie od 1000,00 zł.

Wysokość tych kosztów jest zryczałtowana, a określenie ich wysokości ustawa o radcach prawnych przekazała do kompetencji Krajowej Rady Radców Prawnych, która podjęła w tym względzie Uchwałę nr 86/IX/2015 z dnia 20 marca 2015 roku w sprawie określenia wysokości zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego. Ww. w treści § 1 ust. 2 wskazuje okoliczności, które winny być wzięte przez Sąd pod uwagę przy określaniu wysokości kosztów postępowania dyscyplinarnego takie jak: liczba i czasochłonność czynności procesowych, rozpraw i posiedzeń oraz rodzaj i stopień zawłości sprawy. Zdaniem obwinionej OSD w Poznaniu kwota zasądzona od obwinionej tytułem kosztów postępowania dyscyplinarnego w wysokości 2.000 zł. jest niewspółmierna do jej sytuacji majątkowej i przewyższa miesięczne wynagrodzenie.

WSD w Warszawie oceniając te kwestię stwierdza, że w niniejszym przypadku postępowanie dyscyplinarne zakończyło się skierowaniem przez Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego wniosku do sądu dyscyplinarnego w celu wydania orzeczenia. Obwiniona zaakceptowała fakt popełnienia deliktu dyscyplinarnego i nie neguje uchybienia obowiązkowi doskonalenia zawodowego co przyznała. Jej odwołanie z wnioskiem o zmianę kary nagany na karę upomnienia za popełnione przewinienie zostało w części uwzględnione (to jednak obwiniona nadal pozostaje ukarana). Dlatego rozstrzygnięcie dotyczące zwolnienia z kosztów należało oprzeć zarówno o kryteria wspomnianej wyżej Uchwały nr 86/IX/2015 z dnia 20 marca 2015 roku w sprawie określenia wysokości zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego jak też o dyrektywy stosowanego odpowiednio przepisu art. 624 k.p.k Wyższy Sąd Dyscyplinarny stwierdzając, że akta postępowania przed Okręgowym Sądem Dyscyplinarnym OIRP w Poznaniu nie potwierdzają, by zasądzenie kosztów postępowania w kwocie 2.000,00 zł było prawidłowe. W sprawie tej Sąd przeprowadził wyłącznie jedną rozprawę, (bez udziału obwinionej) przy czym postępowanie dowodowe na rozprawie ograniczyło się do odczytania ujawnionych dowodów z dokumentów. Ponadto sprawa nie należała do spraw skomplikowanych. Przy czym Wyższy Sąd Dyscyplinarny zauważa, że do szybkiego przeprowadzenia postępowania przyczyniła się w znacznym stopniu postawa obwinionej. Reasumując akta postępowania w sprawie D.29/19 nie dostarczają też dowodów na to by postępowanie to było na tyle kosztowne, by od obwinionej zasądzić zwrot kosztów w wysokości 2.000, 00 zł. To co

się na koszty składało nie zostało opisane w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, w aktach brak też szczegółowego zestawienia poniesionych wydatków. W tej sytuacji Wyższy Sąd Dyscyplinarny uznał, że adekwatne będzie zmiana kosztów i zasądzenie kosztów postępowania dyscyplinarnego w I instancji w wysokości 1.000,00 zł. Koszty orzeczone z tytułu postępowania prowadzonego przez Okręgowy Sąd Dyscyplinarny są bowiem konsekwencją wydania orzeczenia, w którym obwiniona została za winnego popełnianie zarzucanego mu czynu. Natomiast rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym zostało oparte o przepis art. 624 k.p.k. uznając, że stanowi ono uzupełnienie regulacji zawartej w art. 70⁶ ustawy o radcach prawnych. Stosując ten przepis Wyższy Sąd Dyscyplinarny uznał, że za nieobciążeniem obwinionej kosztami postępowania przemawia jej trudna sytuacja zdrowotna i majątkowa obwinionej a także względy słuszności. Przy orzekaniu w niniejszej sprawie WSD wziął pod uwagę, że obwiniona choruje na nieuleczalną chorobę - a więc nastąpiło zauważalne pogorszenie stanu zdrowia obwinionej, skutkujące znacznym obniżeniem jej statusu majątkowego i zdolności zarobkowych także z uwagi na wiek emerytalny - co (...) całkowicie zignorował i nie wziął pod uwagę. Nawet Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego (co wprawdzie nie było wiążące) wniósł w pisemnym wniosku o ukaranie obwinionej o jej zwolnienie z kosztów postępowania dyscyplinarnego.

Na podstawie art. 70⁶ ustawy o radcach prawnych koszty postępowania dyscyplinarnego mają charakter zryczałtowany (ust. 1), w razie ukarania koszty postępowania ponosi obwiniony, a w pozostałych przypadkach koszty dochodzenia i postępowania przed okręgowym sądem dyscyplinarnym pokrywa właściwa okręgowa izba radców prawnych, a koszty postępowania przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym - Krajowa Izba Radców Prawnych (ust. 2). Wysokość zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego określa, w drodze uchwały, Krajowa Rada Radców Prawnych, mając na względzie przeciętne koszty postępowania (art. 70⁶ ust. 3 u.r.pr.). W niniejszej sprawie koszty postępowania odwoławczego to kwota 1.250,00 zł. Jednakże trzeba mieć na uwadze, że jakkolwiek obwiniona ostatecznie została ukarana karą upomnienia, to jednak ta kara została jej wymierzona po uwzględnieniu jej odwołania od orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego, który wymierzył jej karę surowszą. A zatem niezależnie od zwolnienia w trybie art. 624 k.p.k. co do zasady obwiniona wygrała sprawę przed sądem odwoławczym doprowadzając do zmiany zaskarżonego orzeczenia na jej korzyść.